
Smulikowskiego Juliana

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Solec

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy osobowe Imiona i nazwiska

Rok utworzenia nazwy: 1938

Opis

Julian Aleksander Smulikowski (1880-1934) - działacz socjalistyczny i związkowy, lider Związku Nauczycielstwa Polskiego. Pochodził ze Lwowa, jednak kształcił się w Warszawie, gdzie ukończył Seminarium Nauczycielskie. Powrócił wówczas do rodzinnego miasta, gdzie - jako wolny słuchacz - ukończył studia na Wydziale Filozoficznym miejscowego Uniwersytetu im. Jana Kazimierza. Prawdopodobnie wówczas wstąpił w szeregi Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego, z ramienia której organizował różne akcje oświatowej wśród robotników. Działał w miejscowym ruchu teatralnym, był gorącym orędownikiem tworzenia bibliotek. Został również członkiem Krajowego Związku Nauczycielstwa Ludowego w Galicji a w 1906 roku - wspólnie z Kazimierzem Pużakiem - utworzył sekcję lwowską PPS-Fracja Rewolucyjna. Dwa lata potem włączył się w organizację Związku Walki Czynnej, mając wsparcie Józefa Piłsudskiego, Kazimierza Sosnkowskiego oraz Władysława Sikorskiego. Zwolniony ze służby wojskowej w następstwie wady serca, podczas I wojny światowej został kierownikiem Departamentu Organizacyjnego Naczelnego komitetu Narodowego. Po odzyskaniu przez kraj niepodległości objął obowiązki wiceprezesa Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych. Został też członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej i z jej ramienia przez trzy kadencje zasiadał w ławach poselskich. Poparł przewrót majowy i wówczas stał się jednym z czołowych ideologów sanacji. Był inicjatorem wielu ustaw i poprawek dotyczących oświaty, aktywnie zwalczając analfabetyzm wśród najbiedniejszych grup społecznych. Był autorem wielu artykułów prasowych, także broszur popularnonaukowych. W 1930 roku został wybrany prezesem zjednoczonego Związku Nauczycielstwa Polskiego, wówczas też zasiadł w parlamencie jako reprezentant BBWR (Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem). Był pomysłodawcą budowy biurowca jako siedziby Związku przy Wybrzeżu Kościuszkowskim. Zmarł w Warszawie.

Spoczywa:

Cmentarz Powązkowski, kwatera 229, przed rzędem I, miejsce 8.

Ciekawostki

Stan obecny:

Nr 6\8: Gmach Związku Nauczycielstwa Polskiego. (Drugi adres Wybrzeże Kościuszkowskie 31\33) Budynek powstał w 1930-2 wg proj. Teodora Bursze i Antoniego Kowalskiego dla istniejącego od 1905 ZNP. Po wojennych zniszczeniach gmach odbudowano i powiększono. Mieszczą się tu sale wykładowe, konferencyjne i biura ZNP. Federacja Związków zawodowych Pracowników PKP.

Nr 9: Kamienica. Powstała w 1937-8 wg proj. Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina.

Nr 10: Kamienica. Powstała w 1937-8 wg proj. Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina. W tym domu mieszkał Mateusz Stanisław Gawryś (1926-2003) - artysta grafik, znakomity ilustrator książkowy (m.in. T. Kubiak "Cztery kółka", A. Okońska "Jak Marcin malował Warszawę?", C. Lewandowska "Nad Pasłęką żyją bobry", I. Witz "Oko i dłoń malarza", B. Orłowski "Pradziadkowie zegara", J. Wernerowa "Sekrety delfinów", J. Meissner "Szkoła Orląt", H. Zdzitowiecka "Wśród niewidzialnych wrogów i przyjaciół", autorskie "Jak człowiek zdobył skrzydła", "Jaka jesteś Ziemi", "Samoloty współczesne", "W głębinach mórz", "W podwodnym świecie"), wieloletni redaktor artystyczny "Naszej Księgarni" (twórca serii "Poczet wielkich...") i Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych.

Nr 12: Kamienica. Powstała w 1937-8 wg proj. Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina.

Nr 13: Kamienica. Powstała w 1934-5 wg proj. Bohdana Pniewskiego (?).

Nr 14: Kamienica. Powstała w 1937-8 wg proj. Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina.

Przez wiele lat mieszkańcami tej ulicy byli Anna Maria Jopek i Marcin Kydryński.

Data nadania nazwy: 1938.01.01. Ulica ta pierwotnie nazywała się Herbutowska, w latach 1951.12.20 - 1992.06.23 jej patronem był Władysław Spasowski.
